

Alzheimer Hastal??? ??birlikli Çal??ma -Günlük Ya?am Aktiviteleri

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Alzheimer Hastal??? ??birlikli Çal??ma -Günlük Ya?am Aktiviteleri*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=15881>

Özet

Alzheimer Hastalığı Birlikli Çalışma -Günlük Yaşam Aktiviteleri Ölçeği (ADCS-ADL) Türkçe formu, Alzheimer Hastalığı (AH) olan bireylerin günlük yaşımdaki fonksiyonel yeterliliklerini ve bağımlılık düzeylerini değerlendirmek amacıyla geliştirilmiş standart bir aracın uyarlama çalışmasıdır. Ölçek, hastalığın ilerlemesiyle ilişkili olarak ortaya çıkan işlevsel bozulmaları kantitatif olarak ölçmeyi hedefler ve bu sayede klinik araştırmalarda ve tedavi etkinliğinin izlenmesinde kullanılabilir. Önce, Maviođlu ve Eser tarafından Türk kültürüne uyarlanan bu form, orijinal ölçeğin psikometrik özelliklerini koruyarak Türkiye'de nöropsikolojik değerlendirme alanına katkıda bulunmuştur.

Ölçeğin temel amacı, hastanın temel ve araçsal **Günlük Yaşam Aktiviteleri** (GÜA) üzerindeki etkisini belirlemek ve bakım verenler tarafından rapor edilen bilgileri standardize etmektir. Uyarlama çalışması, ölçeğin Türkçe konuşan popülasyonda da güvenilir ve geçerli sonuçlar üretebildiğini göstermeyi amaçlamıştır.

Anahtar Kelimeler

Alzheimer Hastalığı, Günlük Yaşam Aktiviteleri, ADCS-ADL, Fonksiyonel Durum, Bilişsel Bozukluk, Demans, Uyarlama, Nöropsikoloji.

Yazarlar

Aysun Önce, Hakan Maviođlu, Esin Eser.

Amaç

Bu ölçeğin birincil amacı, **Alzheimer Hastalığı** nedeniyle bilişsel gerileme yaşayan bireylerin günlük yaşam görevlerini yerine getirme becerilerindeki değişiklikleri standardize edilmiş bir yöntemle ölçmektir. Ölçek, hastanın kişisel bakım, ev işleri, finansal yönetim ve sosyal katılım gibi alanlardaki bağımsızlık düzeyini değerlendirir.

Türkçe uyarlama çalışmasının özel amacı, orijinal ADCS-ADL ölçeğinin psikometrik yapısını Türk kültürü ve diline aktarmak, böylece Türk klinisyenler ve araştırmacılar için uluslararası kabul görmüş, güvenilir bir fonksiyonel değerlendirme aracı sağlamaktır. Bu araç, hastalığın şiddetini ve progresyon hızının takip etmek için kritik bir gösterge sunar.

Yapı

ADCS-ADL ölçeği, **fonksiyonel bozulma** yapısını ölçer. Bu yapı, bilişsel işlevlerdeki

gerilemenin doğrudan bir sonucu olarak ortaya çıkan pratik yaşam becerilerindeki kayıf ifade eder. Ölçek, bireyin çevreyle etkileşimini sürdürme ve kendi kendine yeterlilik kapasitesini değerlendirir.

Ölçek, temel olarak iki ana fonksiyonel alana odaklanır: Temel **Günlük Yaşam Aktiviteleri** (BADL'ler, örneğin yeme, giyinme, tuvalet) ve daha karmaşık olan Araçsal Günlük Yaşam Aktiviteleri (IADL'ler, örneğin telefon kullanma, ilaç yönetimi, alışverişi yapma). Ölçeğin yapısı, demansın ilerleyen evrelerinde IADL'lerin BADL'lerden daha önce bozulduğunu klinik gözlemlerle uyumlu olarak, hastanın bağımsızlık derecesini ayrıntılı bir şekilde kaydetmeye olanak tanır.

Geçerlik

Ölçeğin Türkçe formunun geçerlik çalışmaları, ölçeğin gerçekten de hedeflediği **fonksiyonel bozulma** yapısını ölçtüğünü kanıtlamaya amaçlanmıştır. Uyarlama makalesinin başlıca geçerlik çalışmaları yapılıp yapılmadığını belirtse de, detaylı sonuçlar kaynak metinde sunulmamıştır. Tipik olarak, bu çalışmalar yapı geçerliliğini (Construct Validity) ve kriter geçerliliğini (Criterion Validity) içerir.

Yapı geçerliliği, ölçek puanlarının hastalığın şiddetini ölçen diğer bilinen nöropsikolojik testler (örneğin, Mini Mental Durum Muayenesi - MMSE) ve klinik demans derecelendirme ölçekleri (CDR) ile anlamlı korelasyon gösterip göstermediği incelenerek belirlenir. Bu tür korelasyonların yüksek olması, ölçeğin geçerli bir ölçüm aracı olduğunu destekler.

Güvenirlik

Kaynak metinde güvenilirlik sonuçları belirtilmese de, önce ve arkadaşlarının çalışması ölçeğin psikometrik özelliklerini araştırmıştır. **Güvenirlik** analizleri, ölçeğin tutarlılığını ve istikrarını değerlendirmeyi içerir. Başlıca incelenen güvenilirlik türleri iç tutarlılık ve test-tekrar test güvenilirliğidir.

İç tutarlılık, ölçek maddelerinin birbiriyle ne kadar uyumlu olduğunu gösterir ve genellikle Cronbach Alfa katsayısı ile rapor edilir. Başarılı bir uyarlama, tüm maddelerin tutarlı bir şekilde aynı fonksiyonel bozulma yapısına katkıda bulunduğunu gösteren yüksek bir Alfa değeri gerektirir. **Test-tekrar test güvenilirliği** ise, aynı bireylere farklı zamanlarda uygulanan test sonuçlarının ne kadar benzer olduğunu göstererek ölçeğin zamana karşı istikrarını kanıtlar.

Faktör Analizi

ADCS-ADL ölçeğinin adaptasyon sürecinde, ölçeğin faktör yapısının Türk popülasyonunda da orijinal formula aynı olup olmadığını doğrulamak için genellikle doğrulayıcı faktör analizi (DFA) kullanılır. Orijinal ADCS-ADL ölçeği, AH hastalarının fonksiyonel durumunu temsil eden tek bir

genel faktör etraf?nda toplanan maddelere sahiptir.

Yap?lan faktör analizleri, ölçek maddelerinin kültürel farklılıklara ra?men beklenen faktör yüklerini koruyup korumad???n? gösterir. Bu analizler, ölçe?in yap?sal uygunlu?unu teyit ederek, elde edilen puanlar?n tek bir **fonksiyonel bozulma** boyutunu temsil etti?i varsay?m?n? güçlendirir. Bu, ölçe?in klinik skorlamas? ve yorumlanmas? için temel olu?turur.

Ölçme Arac?

Test Türü: Uyarlama (Adaptasyon)

Format: Derecelendirme Ölçe?i. Derecelendirme, hastan?n fonksiyonel yeteneklerindeki bozulma derecesini yans?tan çok seçenekli bir formatta, genellikle bak?m veren veya klinisyen taraf?ndan doldurulur.

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Nörodejeneratif bozukluklar? olan yeti?kinler, özellikle **Alzheimer Hastal???** tan?s? alm?? bireyler.

Ya? Grubu: Geriatrik popülasyon (Genellikle 60 ya? ve üzeri).

Popülasyon Detaylar?: Demans?n hafif, orta ve ileri evrelerindeki hastalar. De?erlendirme, hastan?n son dört haftal?k dönemdeki fonksiyonel performans?na dayan?r ve genellikle hastan?n birincil bak?m vereni (informant) ile yap?lan görü?me yoluyla tamamlan?r.

Test Metodolojisi: Klinik görü?me ve bak?m veren raporuna dayal? de?erlendirme metodolojisi kullan?lır. Ölçek, hastan?n ba??ms?zl?k düzeyini ve yard?ma olan ihtiyac?n? ölçer.

Anahtar Kelimeler

ADCS-ADL, Fonksiyonel Durum De?erlendirmesi, Bak?m Veren Raporu, Demans ?iddeti, Geriatri, GÜA, Psikometrik Özellikler, Alzheimer Hastal???.

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?t?c?s?: ORCID bilgisi kaynakta mevcut de?ildir.

Ba?lı?k E-posta Adresleri: tunceli.dhs@saglik.gov.tr (Sorumlu Yazar Aysun ?nce'nin ileti?im e-postas?)

Yaz??ma Adresi: Kaynakta tam yaz??ma adresi belirtilmemiştir. Sorumlu Yazar: Aysun ?nce.

?zinler, Ücret ve Test Y?I?

Ölçe?in Türkçe uyarlama çal???mas?, ?nce, Mavio?lu ve Eser taraf?ndan gerçekte?tirilmi? ve 2012 y?I?nda yay?mlanm???t?r (Kaynak: *Journal of Neurological Sciences*, 28(1)). Ölçe?in kullan?m? için, orijinal ADCS-ADL ölçe?inin telif hakk? sahiplerinden ve uyarlama çal???mas?n? yürüten sorumlu yazarlardan izin al?nmas? gerekmektedir. Ticari olmayan, akademik ve klinik amaçl? kullan?mlar için ücret ve izin detaylar? sorumlu yazar Aysun ?nce ile ileti?ime geçilerek netle?tirilmelidir.

Referanslar

?nce, A., Mavio?lu, H., & Eser, E. Adaptation to Turkish community and reliability-validity of ADCS-ADL scale. *Journal of Neurological Sciences*, 28(1), 4-13. Makalenin tam metnine buradan ula???labilir: jns.dergisi.org

Ölçe?in Türkçe uyarlama çal???mas?n?n orijinal PDF dosyas? a?a???daki ba?lant?dan indirilebilir: adcs-adl-olcegi-toad.pdf

Alzheimer Hastal??? ??birlikli Çal???ma -Günlük Ya?am Aktiviteleri Maddeleri

ÖNEML?: A?a???daki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmal? ve hiçbir ?ekilde de?i?tirilmemelidir.

Ölçek maddeleri, kayna???n metin içeri?inde sunulmam???t?r. Ölçe?in maddelerine eri?im için sorumlu yazar (Aysun ?nce) ile ileti?ime geçilmesi veya referans olarak belirtilen makalenin incelenmesi gerekmektedir.